

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

zmieniające rozporządzenie w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej

Na podstawie art. 5 § 3 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej (Dz. U. Nr 148, poz. 1564, z 2005 r. Nr 11, poz. 83 oraz z 2007 r. Nr 187, poz.1336) po § 10 dodaje się § 10 a w brzmieniu:

- „ § 10a. 1. Za sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia ustawowego lub testamentowego, uzupełniającego aktu poświadczenia dziedziczenia w zakresie spadkobierców dziedziczących gospodarstwo rolne maksymalna stawka wynosi 50 zł.
2. Za sporządzenie protokołu dziedziczenia maksymalna stawka wynosi 100 zł.
3. Za sporządzenie protokołu otwarcia i ogłoszenia testamentu maksymalna stawka wynosi 50 zł.
4. Za sporządzenie zaświadczenia o powołaniu wykonawcy testamentu maksymalna stawka wynosi 30 zł".

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 2 października 2008 roku.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

w porozumieniu

MINISTER FINANSÓW

- 1) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 49, poz. 408 i Nr 124, poz. 1152, z 2004 r. Nr 62, poz. 577, Nr 147, poz. 1547, Nr 173, poz. 1808 i Nr 202, poz. 2067, z 2005 r. Nr 163, poz. 1361 i Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1417, z 2006 r. Nr 218, poz. 1592, Nr 225, poz. 1635 oraz z 2007 r. Nr 85, poz. 571, Nr 80, poz. 540.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia wprowadza zmiany w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej (Dz. U. Nr 148, poz. 1564, z 2005 r. Nr 11, poz. 83 oraz z 2007 r. Nr 187, poz. 1336), w związku z ustawą z dnia 24 sierpnia 2007 roku o zmianie ustawy Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 181, poz. 1287) nowelizującą ustawę z dnia 14 lutego 1991 roku Prawo o notariacie (Dz. U. z 2002r., Nr 42, poz.356 z późn. zm.).

Projekt zmiany rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej jest następstwem nowelizacji ustawy Prawo o notariacie. Nowelizacją tą do wyboru zainteresowanych pozostawiono sposób załatwienia sprawy spadkowej poprzez wystąpienie do sądu spadku o stwierdzenie nabycia spadku, bądź też zwrócenie się do notariusza o wydanie aktu poświadczenia dziedziczenia. Takie rozwiązanie ma na celu odciążenie sądów od spraw stosunkowo drobnych i nieskomplikowanych z zakresu „ochrony prawnej”, gdyż dotyczy sytuacji niespornych, obejmujących konsensus stron co do wszystkich elementów. Poza tym rozwiązanie to ma zapewnić obywatelom możliwość wyboru „instytucji”, która będzie właściwa do załatwienia istotnych z punktu widzenia praw i interesów osób zainteresowanych, spraw spadkowych. Procedura uzyskiwania notarialnego poświadczenia dziedziczenia winna być szybsza, mniej sformalizowana i bardziej dostępna. Nie bez znaczenia jest to, że notarialne poświadczenie dziedziczenia może być sporządzone przed notariuszem wedle wyboru uczestników postępowania, w dowolnej miejscowości, a nie według co do zasady, ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy - art. 628 k.p.c. Ta szybsza procedura daje zainteresowanym prawo wyboru lepszego dla nich sposobu załatwienia sprawy.

Wprowadzenie aktu poświadczenia dziedziczenia jako czynności notarialnej nie ogranicza się tylko do rozszerzenia katalogu czynności wskazanych w art. 79 ustawy Prawo o notariacie w nowym brzmieniu, ale konstruuje nowy charakter tych czynności. Akt poświadczenia dziedziczenia jest nie tylko czynnością notarialną, ale pod względem skutków prawnych zrównany został z prawomocnym postanowieniem sądu o stwierdzeniu nabycia spadku.

Wobec powyższego zachodzi konieczność ustalenia stawek taksy notarialnej dotyczących nowych czynności notarialnych.

W nowym § 10 a określono maksymalną stawkę za nowe czynności notarialne. Czynności te obejmują sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia ustawowego lub testamentowego, sporządzenie uzupełniającego aktu poświadczenia dziedziczenia w zakresie spadkobierców dziedziczących gospodarstwo rolne.

W proponowanym § 10 a ust. 1 za te czynności określono maksymalną stawkę wynagrodzenia notariusza w kwocie 50 złotych.

W § 10 a ust. 2 proponuje się ustalić w kwocie 100 złotych maksymalną stawkę taksy notarialnej za sporządzenie protokołu dziedziczenia.

Natomiast w § 10 a ust. 3 proponuje się określić w kwocie 50 złotych maksymalną stawkę wynagrodzenia za sporządzenie protokołu otwarcia i ogłoszenia testamentu.

Nadto w § 10 a ust. 4 określono w kwocie 30 złotych maksymalną stawkę wynagrodzenia notariusza za sporządzenie zaświadczenia o powołaniu wykonawcy testamentu.

Czynności notarialne, o których mowa w ust. 1 § 10 a są czynnościami głównymi notariusza. Czynności te poprzedza inna czynność notarialna tj. sporządzenie protokołu dziedziczenia. Po sporządzeniu aktu poświadczenia dziedziczenia notariusz dokonuje wpisu do rejestru aktów poświadczenia.

Maksymalna stawka wynagrodzenia określona w ust. 1 proponowanego paragrafu dotyczy sytuacji, gdy notariusz sporządzi akt poświadczenia dziedziczenia albo sporządzi uzupełniający akt poświadczenia dziedziczenia w zakresie spadkobierców dziedziczących gospodarstwo rolne.

W celu wyeliminowania ewentualnych nieścisłości interpretacyjnych w ust. 2 § 10 a wymieniono czynność notarialną tj. sporządzenie protokołu dziedziczenia. Czynność ta stanowi niezbędny warunek uzyskania aktu poświadczenia dziedziczenia ustawowego lub testamentowego, bądź uzupełniającego aktu poświadczenia dziedziczenia w zakresie spadkobierców dziedziczących gospodarstwo rolne.

Treść proponowanego § 10 a ust. 1 i ust. 2 odrębnego ustalenia maksymalnej stawki taksy notarialnej dla czynności polegającej na sporządzeniu protokołu dziedziczenia w kwocie 100 złotych oraz dla czynności sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia w

kwocie 50 złotych, uzasadniona jest istnieniem dwóch oddzielnych etapów w procesie uzyskiwania aktu poświadczenia dziedziczenia.

Na etapie sporządzenia protokołu dziedziczenia wymagany jest duży nakład pracy notariusza, polegający na dokonaniu analizy prawnej przedstawionej mu sprawy. W trakcie lub po sporządzeniu przez notariusza protokołu dziedziczenia może ujawnić się przyczyna uniemożliwiająca sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia. Określenie więc maksymalnej stawki wynagrodzenia notariusza jedynie za efekt finalny - sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia - pozbawiłoby notariusza wynagrodzenia za wstępną ocenę sprawy i sporządzenie protokołu dziedziczenia. Zaproponowane rozwiązanie ma na celu wyeliminowanie sytuacji, w której notariusz po sporządzeniu protokołu dziedziczenia i ustaleniu, iż brak jest przesłanek do sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia nie otrzymałby wynagrodzenia.

Proponowana maksymalna stawka taksy notarialnej w wysokości 50 złotych za sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia oraz 100 złotych za sporządzenie protokołu dziedziczenia nie jest nadmiernie wygórowana, co jest szczególnie istotne dla zapewnienia powszechnej dostępności do takich czynności.

Uwzględnia ona nakład pracy notariusza i stopień skomplikowania tego typu spraw. Co prawda opłata sądowa za nieprocesowe postępowania sądowe w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku wynosi 50 złotych, jednakże nowa usługa świadczona przez notariuszy staje się bardziej dostępna dla zainteresowanych, z punktu widzenia możliwości świadczenia jej w dowolnym miejscu i czasie. Zainteresowani dokonują wyboru kancelarii notarialnej i notariusza w dowolnej i dogodnej dla siebie miejscowości, eliminując w ten sposób uciążliwość i koszty dojazdów do sądu spadku. Poza tym uzyskanie aktu poświadczenia dziedziczenia nie powoduje konieczności sporządzenia i złożenia przez zainteresowanego wniosku, gdyż wystarczające jest ustne oświadczenie złożone notariuszowi. Ponadto zainteresowani uzyskują - w dniu sporządzenia przez notariusza aktu poświadczenia dziedziczenia ustawowego lub testamentowego, bądź uzupełniającego aktu poświadczenia dziedziczenia w zakresie spadkobierców dziedziczących gospodarstwo rolne i ich wpisaniu do rejestru - zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia wywołujący skutki, jak prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku. W ten sposób zainteresowane osoby nie muszą oczekiwać na uprawomocnienie się orzeczenia i mogą podjąć czynności

zmierzające do uregulowania różnorodnych spraw dotyczących spadkodawcy, w tym kwestii majątkowych.

Notarialne poświadczenie dziedziczenia oznacza nie tylko duże ułatwienie dla spadkobierców. Zwiększenie dostępności usług notarialnych jest istotne również w obecnych realiach gospodarczych, gdzie funkcjonowanie firm, w szczególności tych małych, uzależnione jest od szybkiego uregulowania spraw spadkowych, często decydujących o dalszym istnieniu firmy, bądź jej rozwoju. W związku z tym możliwość szybkiego uregulowania tego rodzaju spraw spadkowych powinna znaleźć odzwierciedlenie w stawce taksy notarialnej. W tego typu sprawach zaproponowana maksymalna stawka jest adekwatna do charakteru czynności oraz koniecznego nakładu notariusza do jej wykonania.

Ponadto rozporządzenie zawiera odrębną regulację maksymalnej stawki wynagrodzenia za sporządzenia przez notariusza protokołu otwarcia i ogłoszenia testamentu oraz zaświadczenia o powołaniu wykonawcy testamentu.

Sporządzenie protokołu otwarcia i ogłoszenia testamentu jest samoistną czynnością notarialną, istniejącą niezależnie od aktu poświadczenia dziedziczenia, czy uzupełniającego aktu poświadczenia dziedziczenia w zakresie spadkobierców dziedziczących gospodarstwo rolne. Osoba dysponująca testamentem może zwrócić się do notariusza o dokonanie jedynie czynności otwarcia i ogłoszenia testamentu i nie jest zobligowana do ubiegania się o dokonywanie przez notariusza czynności poświadczenia dziedziczenia, bądź też złożenia wniosku do sądu o stwierdzenie nabycia spadku.

Zaproponowana w § 10 a ust. 3 maksymalna stawka wynagrodzenia w kwocie 50 złotych za czynność notarialną polegającą na sporządzeniu protokołu otwarcia i ogłoszenia testamentu jest adekwatna do niewielkiego stopnia zawichości, czasu niezbędnego na dokonanie takiej czynności. Czynność ta zapewne nie nastreczy notariuszom trudności, z uwagi na to, iż dokonują czynności notarialnej -sporządzenia testamentu. Posiadają więc niezbędną wiedzę w zakresie wymogów formalnych, jakim powinien odpowiadać testament.

W § 10 a ust. 4 wprowadza się maksymalną stawkę wynagrodzenia w kwocie 30 złotych za sporządzenie przez notariusza zaświadczenia o powołaniu wykonawcy testamentu. Stawka ta uwzględnia zarówno nakład pracy notariusza, czas przeznaczony na sporządzenie zaświadczenia oraz jego nieskomplikowany charakter.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. *Cel wprowadzenia rozporządzenia:*

Celem rozporządzenia jest określenie maksymalnych stawek wynagrodzenia za poszerzone kompetencje notariuszy w zakresie prawa spadkowego.

2. *Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje rozporządzenie:*

Rozporządzenie oddziałuje na notariuszy oraz na nieoznaczony krąg podmiotów będących uczestnikami obrotu prawnego.

3. *Konsultacje społeczne:*

W ramach konsultacji społecznych projekt został skierowany do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Przewodniczącego Krajowej Rady Sądownictwa, Krajowej Rady Notarialnej. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego oraz Krajowa Rada Sądownictwa nie zgłosili żadnych uwag.

Krajowa Rada Notarialna w piśmie z dnia 19 maja 2008 roku (L.dz. 04/56/08) podniosła, iż wysokość maksymalnej stawki wynagrodzenia notariusza za sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia jest zbyt niska. Zdaniem Rady, całkowite koszty postępowania sądowego o stwierdzenie nabycia spadku, przy uwzględnieniu utrzymania infrastruktury sądów, sprzętów, materiałów, łączności, energii wynoszą 569,10 złotych, pomimo, iż wnioskodawcy uiszczają jedynie kwotę 50 złotych. Według Rady poświadczenie dziedziczenia przez notariusza wymaga 7 godzin pracy.

Reasumując uznano, iż kwota 400,00 złotych byłaby odpowiednią maksymalną stawką taksy notarialnej za dokonanie przedmiotowych czynności. Uwagi Krajowej Rady Notarialnej nie mogły zostać uznane za zasadne. Przedmiotowe czynności notarialne nie są skomplikowane, wręcz należą do rutynowych czynności sądowych.

Zaproponowana w projekcie trzykrotnie wyższa niż opłata sądowa kwota taksy notarialnej w pełni zrekompensuje notariuszowi jego nakład pracy i pozwoli na uzyskanie stosownego dochodu.

Zaproponowana zaś przez Krajową Radę Notarialną wysokość maksymalnej stawki taksy notarialnej w kwocie 400,00 złotych jest rażąco wysoka, niewspółmierna do nakładu sił i środków notariusza, stopnia złożoności tej kategorii spraw. Poza tym pozostaje w sprzeczności z wolą ustawodawcy - aby notarialne poświadczenie dziedziczenia z jednej strony odciążyło sądy od spraw prostych i nieskomplikowanych, z drugiej zaś pozwoliło zainteresowanym uzyskać notarialne poświadczenie dziedziczenia w sposób mniej sformalizowany. Pozostałe uwagi Krajowej Rady Notarialnej dotyczące odrębnej stawki taksy notarialnej za sporządzenie protokołu dziedziczenia oraz wpisu do rejestru aktów poświadczenia dziedziczenia zostały uwzględnione.

Projektowane rozporządzenie zostało zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej (na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości (www.ms.gov.pl)) zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).

4. Skutki społeczno - gospodarcze oraz finansowe rozporządzenia:

4.1. Wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje obciążeń finansowych Państwa.

4.2 Wpływ na rynek pracy.

Projektowana regulacja nie będzie miała istotnego wpływu na rynek pracy.

4.3. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Regulacja wywoła pozytywne skutki w zakresie konkurencyjności gospodarki i na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

4.4. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny. Nie jest prawdopodobne, aby zmniejszenie wysokości taksy notarialnej mogło spowodować konieczność zaprzestania świadczenia usług notarialnych w określonych regionach kraju.

5. Zgodność z prawem Unii Europejskiej.

Materia objęta przedmiotowym projektem pozostaje poza zakresem regulacji Prawa Europejskiego.